

Bayram tonqalları artıq Qarabağda da şölə saçır

Bu yaz hər tərəfdən Vətən ətri gəlir

*Qış getdi, yenə bahar gəldi...
Gül bitdi və laləzar gəldi...
...Döndü vətəninə cümlə quşlar,
gəldi yuvasına qırлаquşlar...*

Həzin-həzin əsən bahar mehi qəlbimizə sərnlilik, ruhumuza dindlik çiləyir...

Bu yaz yurdumuza bir başqa gözəllik, bir başqa bar-bərəkətlə qədəm qoyur...

Torpaq fərəhlə oyanır, ağaclar tumurcuq gözlerini daha sevincə açır, kol dibindən boylanən tər bənövşələr daha gözəl rəyiə saçır. Göylərdən nur süzülür, bu yaz coşqusuna hay verən ulu dağların köksündən qopan coşğun sellər hayqırıyla ana yurdun bağrına qovuşmağa tələsir...

Günəşin qaş-qabağı açılır, təbiət büründüyü boz libasını çıxarır, yaradılış, doğuluş, qurtuluş rəngi olan zümrədə bürünür, şadlıq rəmzi olan qırmızı kəmərinə bağlayır belinə... Səməni kimi nazlanır...

Hələ bir də uca zirvələrdə al qırmızı dilimləri ilə zülmətə bürünmüş səmaya Günəş kimi işıq salan, Oğuz yurdunun gur yanan ocaqlarına, Qələbə tonqallarına baxın...

O tonqallar ki, çıtaçırtla alovlandıqca, ətrafa gur qığılcımları saçdıqca dostları sevindirir, düşməni isə yandırır-yaxır, qəlbinə əbədiyyətdək qorxu, vahimə salır...

Bu yaz hər tərəfdən burum-burum Vətən ətri gəlir, üçrəngli məğrur bayrağımız Kiçik Qafqazın şah zirvələrində dalğalanır, bu təntənədən vəcdə gələn ruzigarlar Qarabağın bayram salamlarını yetirir Odlar yurduna, bütöv Azərbaycana...

Novruz bayramında doğma yurd həsrəti birə min artıb...

Neçə illər idi ki, vətən nisgilini, yurd özləmini bağrımıza basıb yaşamağa çalışırdıq. Zorla qovulduğumuz doğma ocağımıza, ana torpağımıza həsrət qalmışdıq. Könlümüzə Vətən düşəndə, burunumuzun ucu Kəlbəcər, Laçın, Şuşa, Ağdam, Qubadlı, Zəngilan, Cəbrayıl və digər işğal olunmuş cənnət məkanlarımız üçün göynəyəndə ağır-acıdan sinəmizdən qopan ahlər ərşə dirənirdi...

Yalnız rəyalar idi ümid, pənah ünvanımız, əlimiz çatmayan, ünümüz yetməyən Qarabağa yuxuda qovuşa bilirdik. Yalnız o zaman xoşbəxt olurduq. Amma bu yuxulardan oyanmaq, real gerçəkliyə qayıtmaq, hər şeyin bir andaca işiz-tozsuz yoxa çıxmasının yaratdığı kədər, qüسسə, qəzəb qarışıq hissləri keçirmək isə bir başqa işgəncə olurdu...

Novruz bayramında isə doğma yurda olan özləm birə min artırdı...

Yenilənməni, tərəvəti özündə ehtiva edən bu bayram Vətən ətrini gətirirdi burnumuza, köksümüzədən sızılı keçirdi...

Ürəyimiz atlanırdı, dəlicəsinə doğma yerlərə, doğulduğumuz od-ocağa qovuşmağa can atırdıq.

Sanki təbiətin bu bayramı Qarabağa məxsus var olmuşdu

Novruz Qarabağda bir başqa təntənə ilə qeyd edilirdi. Sanki təbiətin bu bayramı Qarabağa məxsus var olmuşdu, onun əsl təntənəsini, gözəlliyini yalnız bu yurdlarda daha çox duymaq olurdu. Tam mübaliğəsiz demək olar ki, bahar fəsli başdan-başa Novruz bayramı ab-havasında keçərdi. Böyüyündən-kiçiyinə hər kəsin sevincə iştirak etdiyi bir bayrama çevrilirdi...

Kəlbəcərdə isə Novruza hazırlıq hələ fevral ayından, Xıdır Nəbi ilə başlayırdı. Bu, çərşənbələrin, bayramın gəlişinə hazırlıq hesab edilirdi. Hər həftənin dördüncü günü Kosa gəzdirilirdi. Kəndin cavan oğlanları bir evə yığışı, Kosaya dərindən hazırlanan xüsusi papaq, tərs çevrilmiş dəri gödəkcə geyindirir, əlinə taxtadan qılınclar verirdilər. Axşam şər qarışanda Kosa digər cavanların müşayiəti ilə ev-ev gəzib, məşhur "A Kosa, Kosa, gəlsənə..." mahnısını oxuyur, payını yığırdı. Ona un, yağ, şəkər tozu, bəzən də pul verirdilər. Bütün evləri gəzib qurtardıqdan sonra əldə olunan ərzaqdan halva çalınır, kəndin bütün evlərinə paylanırdı. Pul isə Kosa gəzdirlənər arasında bölünürdü.

İlaxır çərşənbə isə xüsusi coşqu ilə qeyd olunurdu. Gur tonqallar çatılır, cavanların göy üzünə fırlatdığı lopalər ətrafa işıq saçırdı. Tonqalların üzərindən üç dəfə tullanırdılar ki, ötən ilin ağrı-acısı, xəstəliyi oda tökülüb yansın.

İlaxır çərşənbə tonqalı yandırıldıqdan sonra bütün süfrələr bəzənirdi, xüsusilə də şirniyyatlarla, meyvələrlə. Xonçanın

ortasında isə quzu fiqurlu şirniyyat olurdu. Boğazına qırmızı bağlayar, ağzına da bir tel səməni qoyardılar.

Uşaqlar qoz, fındıq, şirniyyat, konfet, meyvə dolu boşqablarda qonşulara, qohumlara çərşənbəlik payı daşıyardılar. Adət idi, həmin qablar boş qaytarılmaz, ora gətirilən payda olmayan şirniyyatlardan, meyvələrdən qoyularaq geri göndərilərdi.

Bayram axşamında xoş xəbər eşitmək üçün qapılar pusulardı, qızlar fala baxar, uşaqlar torba atardı...

Arzular tutular, ilin uğurlu keçməsi üçün diləklər edilərdi...

Səhər obaşdan hələ dan üzə ağarmamış qızlar durub gedirdi çay başına, "lal su" gətirməyə. Həmçinin də çayın içindən kiçik çınqıllar götürürdülər. Həmin sudan evin hər küncünə, həyətə səpərdilər, çınqıllardan çörək təknəsinin dibinə, un kisəsinə qoyardılar ki, ev daim ruzulu və bərəkətli olsun...

İlaxır çərşənbədən Tanrı dərğahına üz tutan müqəddəs dualar

Buna görə də elə ki, havadan bahar ətri duyulurdu doğma yerlər, dədə-baba yurdlarımız, doğulduğumuz ocaqlar qarşıqoyulmaz bir qüvvə ilə özünə çəkirdi bizi, məcburi köçkünləri, Vətəndə qəribçilik çəkən yüzminləri...

İllər idi ki, Novruz bayramını bu cür xiflətlə qeyd edir, bayram tonqallarından üləklə tullanmır, Tanrıdan yalnız bir diləyimiz olardı: gələn il bu əziz bayramı öz doğma ocağımızda, Qarabağımızda qeyd edək. Yadımdadır, qonşumuzda 80 yaşlı

cəbrayılı bir nənə var idi. Axırcı çərşənbə günüydü, cavanlar nənənin qolundan tutaraq məcburi köçkün qonşuların bir yer-də ətrafına yığışdığı ilaxır çərşənbə tonqalına onu da gətirmişdilər. Həmin vaxt ağ-birçəyin donuq nəzərlərlə ocağın dilimlərinə uzun-uzadı baxaraq, "sənə yalvarıram, ilahi, öz yurduma qayıtmayana qədər ruhumu mənə bağışla, canımı el-obamda al ki, mən də doğulduğum torpağa qarışım..."

İlaxır çərşənbə tonqallarının, arzu, dilək, ümid tonqallarının ətrafından Tanrı dərğahına üz tutan bu cür dualar saysız olurdu...

Bəlkə də elə bu saf, ülvi, Vətən özləmli müqəddəs duaların çin olmasının nəticəsidir ki, biz indi Novruzu illərdir həsrətini çəkdiyimiz Qarabağın azadlığının yaratdığı qürurverici şadyanılıqla qeyd edirik.

Düz 30 illik həsrətdən, qubardan, nigildən sonra Qarabağımızın üzə güldü, başındakı duman avazıdı, çən-çiskini dağıldı, bayram-bayrama qarışdı.

Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi altında rəşadətli Ordumuz, qəhrəman əsgərlərimiz, canlarını, qanlarını bu torpağa qurban edən şəhidlərimiz elimizə, obamıza qələbə, bayram ərməğan etdi, yurdundan didərgin düşən yüz minlərlə vətəndaşımızın Vətən yarasına məlhəm çəkdi, yurda qayıdış ümidləri bir andaca gerçək oldu.

Bu il Ali Baş Komandan İlham Əliyev düşmən caynağından azad edilən Vətən torpaqlarına müzəffər sərkərdə kimi qədəm qoydu...

İlham Əliyev Şuşaya səfər edərək Cıdır düzündən, Qarabağ xanlığı dövründən yerli əhalinin Novruz bayramını keçirdiyi ərazidən bir daha bəyan etdi ki, Şuşa da, Qarabağ da azaddır. Bu torpağın sahibləri qayıdıblar, əllərində silah, əllərində bayraq, üləklərində Vətən sevgisi: "Vətən sevgisi bizi Qələbəyə gətirdi. Vətən sevgisi, vətənpərvərlik Qələbəmizin əsas amiləinə çevrildi".

Ali Baş Komandan Cıdır düzündə Novruz bayramının əsas simvollarından biri olan paxlava ilə armudu stəkanda çay içərək həm Azərbaycanın dostlarına, həm də düşmənlərinə mesaj da verdi: "Dostlarımız sevsin, düşmənlərin gözü kor olsun!"

Bəli, bu bayramda arzu, ümidlərimizdən qanadlanaraq Qarabağda şölə saçan Qələbə tonqallarımızın tüstüsü düşmənin gözünü bir daha kor etdi. Kor etdi ki, bir də heç zaman dönüb yurdumuza tərəf baxmağa belə cəsarət etməsinlər...

İndi Azərbaycan xalqı yeni başlanğıcı, firavanlığı, işıqlı gələcək vəd edən bu əziz el bayramını yurdumuzun dörd bir tərəfində coşqu ilə qeyd edir. Dədə-baba torpaqlarından zorla didərgin salınan məcburi köçkünlər Vətənə, Qarabağa dönəcəkləri, əziz bayramlarını qəribçilikdə keçirməyəcəkləri üçün özlərini dünyanın ən bəxtəvər, ən xoşbəxt insanları sayırlar...

Yasəmən MUSA YEVA,
"Azərbaycan"